

KARTOITUS

**ERI MAIDEN KOULUTUSJÄRJESTELMISSÄ JA
KANSAINVÄLISISSÄ KOULUTUSOHJELMISSA
TUTKINTOON SISÄLTYVISTÄ**

**MUSIIKIN KOKEISTA, SUORITUKSISTA JA
NÄYTÖISTÄ TOISEN ASTEEN YLEISSIVISTÄVÄÄ
LUKIOKOULUTUSTA VASTAAVISSA
KOULUTUKSISSA**

**INGA RIKANDI (MUT, KM)
LOPPURAPORTTI**

6.9.2024

**Kartoitus eri maiden
koulutusjärjestelmissä ja
kansainvälisissä koulutusohjelmissa
tutkintoon sisältyvistä musiikin
kokeista, suorituksista ja näytöistä
toisen asteen yleissivistävää
lukiokoulutusta vastaavissa
koulutuksissa (ISCED 3, 34 General
upper secondary education)**

Loppuraportti
Syyskuu 2024

Kartoituksen tilaaja: Opetushallitus
Kartoituksen toteuttaja: Inga Rikandi (MuT, KM)

1 Johdanto	3
2 Kartoituksessa mukana olleet maat	4
2.1 Yleisiä huomioita	4
2.2 Maat, joissa järjestetään musiikin toisen asteen loppukokeita yleissivistävää lukiokoulutusta vastaavissa koulutuksissa	7
2.2.1 Alankomaat	7
2.2.2 Australia	7
2.2.3 Bulgaria	8
2.2.4 Espanja	8
2.2.5 Irlanti	9
2.2.6 Iso-Britannia /Englanti	9
2.2.7 Israel	11
2.2.8 Italia	11
2.2.9 Kreikka	12
2.2.10 Latvia	12
2.2.11 Liettua	12
2.2.12 Puola	13
2.2.13 Ranska	13
2.2.14 Saksa	14
2.2.15 Slovakia	15
2.2.16 Slovenia	15
2.2.17 Tanska	15
2.2.18 Unkari	16
2.2.19 Uusi Seelanti	16
2.2.20 Viro	17
3 Tarkastelun fokuksessa olleet maat	18
3.1 Australia, Victoria	18
3.2 Irlanti	20
3.3 Israel	22
3.4 Tanska	24
3.5 Unkari	26
3.6 Uusi-Seelanti	27
4 Yhteenveto ja johtopäätökset	29
4.1 Yleisiä huomioita	29
4.2 Kokeen rakenne	29
4.3 Kokeen sisältö	30
4.4 Yleinen ja laaja koe	30
4.5 Johtopäätökset	31

1 Johdanto

Kartoituksen pääasiallisena tarkoituksena on tarkastella ja arvioida yleissivistävän toisen asteen koulutukseen verrokkimaissa ja kansainvälisissä koulutusohjelmissä tutkintoon sisältyviä musiikin kokeita, suorituksia ja näyttöjä sekä mahdollisia muita opintojen päätteeksi tehtäviä kokeita, suorituksia ja näyttöjä, joissa tehtyjä ratkaisuja olisi mahdollista perustellusti hyödyntää, mikäli musiikin suoritusten kehittämisessä ylioppilastutkintoon liittyen edetään hallitusohjelman mukaisen lainsäädäntövalmistelun mukaisesti.

Lukion loppukokeissa tai vastaavissa on maailmalla isoa vaihtelua. Esimerkiksi, opiskelijoilla on ainoastaan pakolliset aineet (2-5) eikä valinnaisia aineita Kolumbiassa, Costa Ricassa ja ranskankielisessä Belgiassa. Toisessa ääripäässä opiskelijat valitsevat laajasta ainevalikoimasta, eikä pakollisia aineita ole ollenkaan esimerkiksi Englannissa, Uudessa- Seelannissa ja Turkissa. (https://www.oecd-ilibrary.org/si-tes/e13bef63-en/1/3/5/3/index.html?itemId=/content/publication/e13bef63-en&_csp_=a4f4b3d408c9dd70d167f10de61b8717&itemIGO=oecd&itemContentType=book. Viitattu 31.07.2024)

Tässä kartoituksessa selvitettiin musiikin kokeita, suorituksia ja näyttöjä toisen asteen yleissivistävää lukiokoulutusta vastaavissa koulutuksissa eri maissa. Jatkossa näistä käytetään yhteistä nimitystä musiikin loppukokeet. Kartoituksessa annetaan yleiskatsaus EU ja OECD-maihin. Lisäksi tarkastellan yksityiskohtaisemmin kuutta maata (Australia [Victoria], Irlanti, Israel, Tanska, Uusi-Seelanti, Unkari), joiden musiikin kokeiden rakenne tai sisältö on Suomen kannalta erityisen mielenkiintoinen. Kartoituksen tiedonkeruun lähestymistapa perustuu monimenetelmällisyyteen. Kartoituksen menetelminä ja aineistoina on hyödynnetty verkossa julkaistuja materiaaleja, koulutuksen järjestäjä- ja asiantuntijahaastatteluita, sekä sähköistä kyselyä pedagogisille asiantuntijoille. Kartoitusta ei olisi voinut tehdä ilman eri maiden asiantuntijoita ja pedagogeja, jotka suostuivat haastatteluihin, vastasivat yhä uudelleen sähköposteihini ja halusivat kertoa maansa musiikkikasvatuksen käytännöistä.

Kartoituksessa eri maiden kokeiden ja näyttöjen sisällöissä, toteutustavoissa ja arviointimenetelmissä ilmeni suurta vaihtelua. Maiden opetussuunnitelmat poikkeavat laajuudeltaan, tavoitteiltaan ja sisällöltään musiikissa suuresti, mikä heijastuu luonnollisesti kokeiden sisältöön ja toteutukseen. Musiikkia opetettiin kartoituksessa mukana olleissa maissa toisen asteen yleissivistävissä opinnoissa 1-15 viikkotunnin verran 2-4 vuoden ajan. Toisen asteen musiikin loppukokeisiin vaikuttivat maan koko,

opetussuunnitelman tavoitteet, musiikkikasvatuksen perinne ja koko peruskoulun opintopolku. Vaikka toisella asteella opiskeltavien musiikin kurssien määrä saattoi olla verrattain pieni, niin koko opintopolun aikana opiskellun musiikin suuri määrä vaikutti lukion loppukokeiden sisältöön ja laajuuteen.

Loppukokeista löytyi myös monia yhteisiä piirteitä. Yhteistä kokeille oli:

- 1) Kokeet sisälsivät kirjallisen osuuden ja käytännön näyttöosuuden/portfolion tai vähintäänkin mahdollisuuden molempiin. Näiden suhde ja keskenäinen painotus vaihtelivat. Joissakin maissa näyttöosuus toteutettiin konserttina tai vastaavana taiteellisena projektina, toisissa se saattoi olla esimerkiksi suullinen teoriakoe tai laulukoe, johon sai vain lyhyen valmisteluajan. Käytännön osuus arvioitiin kokeessa usein koulukohtaisesti ja kirjallinen keskitetysti.
- 2) Opiskelijoilla oli mahdollista suorittaa koe eri laajuusina, (vrt yleinen ja laaja suomalaisissa ylioppilaskokeissa) tai valita, kuinka suuren osan kaikkien aineiden yhteispisteistä pyrkii keräämään musiikin avulla.
- 3) Siinäkin tapauksessa, että kokeet arvioitiin valtakunnallisesti, kokeessa oli mahdollista valita eri painotuksia tai osa-alueita koulussa opettujen sisältöjen, tai opiskelijan omien mielenkiinnon kohteiden mukaan. Maiden välillä oli vaihtelua siinä, missä kohti ja kuinka paljon opiskelijalla oli mahdollisuus valita suorituksiaan. Esimerkiksi Uudessa-Seelannissa osakokeita ja suorituksia valittaessa oli vaihtoehtoja paljon kun taas valituissa osakokeissa piti vastata kaikkiin kysymyksiin. Israelissa taas itse koetilanteessa opiskelija vastasi kahdeksasta kysymyksestä kolmeen tai neljään oman valintansa mukaan. Molemmissa opiskelija tiesi etukäteen, kuinka paljon pisteitä osakokeesta tai kysymyksestä on mahdollista saavuttaa ja rakensi niistä itselleen mielekkään kokonaisuuden.
- 4) Oman maan kansanmusiikkiin oli monissa maissa mahdollisuus syventyä/erikoistua ja kansanmusiikki oli mukana kaikissa tarkastelluissa kokeissa.

2 Kartoituksessa mukana olleet maat

2.1 Yleisiä huomioita

Kartoituksessa selvitettiin musiikin loppukokeiden tilanne 35 maan osalta. Selvitetystä maista kahdessakymmenessä (20) oli mahdollisuus suorittaa musiikin koe osana lukion tai vastaavan loppukoetta. Vastaavasti kolmessatoista (13) maassa tätä mahdollisuutta ei ollut. Joissakin maissa

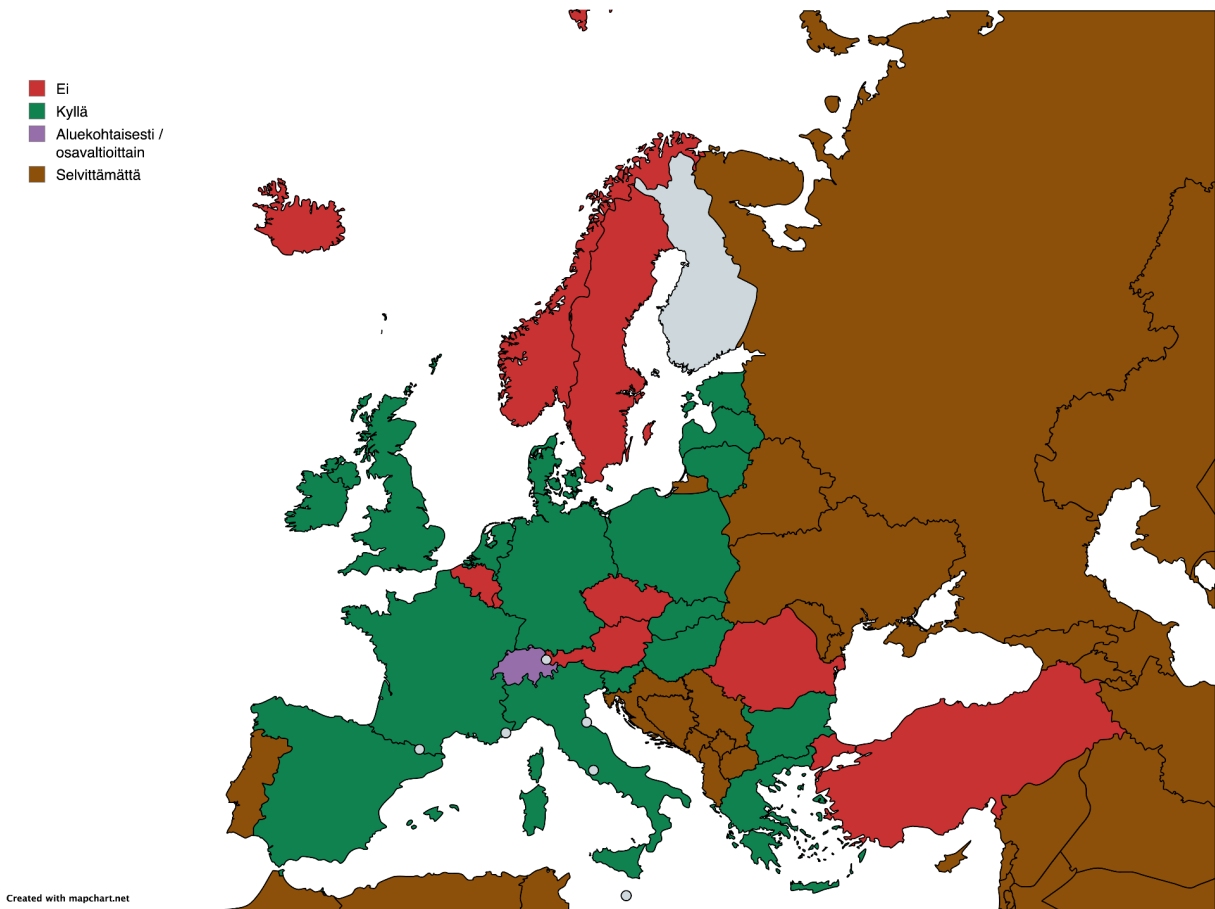
kokeet olivat osavaltiokohtaisia (esim. Australia, Sveitsi). Kaikista maista kyselyyn ei vastattu (Saksa, Portugali, Japani, Ranska, Slovakia, Slovenia) ja kartoituksessa olevat tiedot perustuvat saatavilla olevaan EU-tason koulutuspoliittiseen aineistoon (esim. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>), paikallisiin opetussuunnitelmiin ja muihin koulutuspoliittisiin lähteisiin. Kartoituksessa kävi ilmi eri maiden vaihtelevuus koulutusjärjestelmissä ja siitä johtuvat vaikeudet saada täsmällisiä vastauksia kartoituksen kohteena oleviin kysymyksiin, jotka perustuivat suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Toisessa vaiheessa, jolloin painopiste siirtyi asiantuntijahaastatteluihin ja sähköpostikirjeenvaihtoon, oli mahdollista saada kokonaisvaltaisempi kuva ko. maan tilanteesta.

Toisen asteen koulutuksissa on monissa maissa olemassa opintokokonaisuuksia, jotka vastaavat Suomen nykyistä lukiodiplomia taide- ja taitoaineissa. Jotkut näistä on liitetty lukion loppukokeisiin, toiset ovat siitä irrallaan olevia osakokonaisuuksia. Musiikin diplomien tapaiset suoritukset ovat aina valinnaisia. Suorituksia arvioidaan usein portfolion, esitysten tai muiden projektien kautta ja opiskelijat voivat monissa maissa hyödyntää näitä suorituksia hakiessa korkeakoulutukseen. Esimerkiksi Iso-Britanniassa A-tasot (Advanced Levels) sisältää useita taideaineita kuten kuvataide, teatteri ja musiikki. A-tasot suoritetaan yleensä 16–18-vuotiaana, ja niitä käytetään yliopistoon hakemisen arvioinnissa. Australiassa on useita osavaltiokohtaisia todistuksia, kuten Victorian Certificate of Education (VCE), joka sisältää taide- ja taitoaineita. Opiskelijat voivat esimerkiksi suorittaa kursseja kuvataiteessa, musiikissa ja draamassa, ja niiden suoritukset voivat vaikuttaa yliopistoon pääsyyn. Saksassa lukion päättötodistus, Abitur, sisältää mahdollisuuden suorittaa syventäviä kursseja taideaineissa. Nämä kurssit vaikuttavat opiskelijan lopulliseen arvosanaan, joka on merkittävä tekijä yliopistoon hakiessa.

Seuraavassa alaluvussa tarkastellaan maita, joissa musiikin loppukokeet lukion lopussa olivat mahdollisia. Kartoituksessa selvitetystä maista seuraavissa puolestaan mahdollisuutta siihen ei ollut: Belgia/Luxemburg, Costa Rica, Islanti, Itävalta, Kanada, Meksiko, Norja, Romania, Ruotsi, Sveitsi, Tsekki, Turkki, Yhdysvallat.

Rajanveto maiden välillä joissa oli/ei ollut musiikin loppukoetta oli haastavaa. Maissa, joista yhteinen loppukoe puuttui saattoi kuitenkin olla musiikin diplomia vastaavia mahdollisuuksia. Esimerkiksi Yhdysvalloissa high school -opiskelijat voivat suorittaa Advanced Placement (AP) -kursseja, joista moni keskittyy taideaineisiin kuten kuvataiteet, musiikki ja draama. Nämä kurssit päättyvät AP-tutkintoon, jonka tulokset voivat vaikuttaa korkeakouluun pääsyyn. Viro on puolestaan otettu

mukaan seuraavan luvun tarkasteluun, vaikka Virossa ei ole varsinaista kartoituksen kriteerit täyttävää loppukoetta musiikissa. Virossa on kuitenkin musiikkeskuskoulu MUBA, jossa musiikkiaineet kuuluvat lukion loppukokeiden joukkoon. Lisäksi Virossa on mahdollisuus tehdä lukion lopussa valinnainen koulukohtainen musiikin loppukoe. Sveitsissä loppukokeet ovat canton-based, eli osavaltiokohtaisia ja ne jäivät tämän kartoituksen ulkopuolelle. Pohjoismaista ainoastaan Tanskassa musiikki kuuluu lukion loppukoeohjelmaan. Muissa pohjoismaissa musiikin loppukoemahdollisuutta ei tällä hetkellä ole.

Kuvio 1. Toisen asteen yleissivistävän lukiokoulutusta vastaavan koulutuksen tutkintoon sisältyvien musiikin kokeiden, suoritusten tai näyttöjen esiintyvyys Euroopassa.

Euroopan ulkopuolelta selvitetystä maista musiikin loppukokeita järjestettiin Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Israelissa. Musiikin loppukokeita ei järjestetty Yhdysvalloissa, Kanadassa, Meksikossa tai Costa Ricassa. Kartoitukseen ei tarkasteltu Aasian, Lähi-Idän (paitsi Israel) tai Afrikan maita.

2.2 Maat, joissa järjestetään musiikin toisen asteen loppukokeita yleissivistävää lukiokoulutusta vastaavissa koulutuksissa

Tässä luvussa on tiivistetysti tieto niistä maista, joissa musiikin loppukokeita järjestetään. Tiedot on kerätty ja koottu taulukoista OECD 2023, table D6.4, table D6.2, <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems> -sivustolta ja maakohtaisista lähteistä. Työssä on hyödynnetty Jani Vepsän tiivistelmää kuvataiteen osalta.

2.2.1 Alankomaat

Alankomaissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (hol. Centraal examen, 11. ja 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Centraal examen

Kokeen kehittäjä: Keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön koe (tai kokeilu, EX).

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: oma opettaja, eri koulu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus, moderaatio

2.2.2 Australia

Kokeen virallinen nimi: osavaltiokohtaisia, esim: HSC - Higher School Certificate, VCE Music, SACE Music.

Kokeen kehittäjä: osavaltiotason virastot

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen/suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE). Musiikissa: Eri osa-alueita sisältäen ainakin musiikin esittämisen, säveltämisen ja kuuntelun.

Lisätietoa:

<https://educationstandards.nsw.edu.au/wps/portal/nesa/11-12/stage-6-learning-areas/stage-6-creative-arts/music-2-syllabus>

<https://www.vcaa.vic.edu.au/curriculum/vce/vce-study-designs/music/Pages/Index.aspx>

<https://www.qcaa.qld.edu.au/senior/senior-subjects/the-arts/music>

<https://www.sace.sa.edu.au/web/music>

2.2.3 Bulgaria

Bulgariassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. State matriculation examination, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Dazhaven zrelosten izpit (eng. State matriculation examination)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, alueelliset viranomaiset, muu

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön koe (tai kokeilu, EX)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen

2.2.4 Espanja

Espanjassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Baccalaureate Evaluation for University Access, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta) (OECD 2023, table D6.4). Toisen asteen yleissivistävä koulutus (ISCED 3) sisältää pakollisen yläkoulun neljännen vuoden sekä kaksi bachillerato-vuotta, joiden opiskelijat ovat tyypillisesti 16–18-vuotiaita.

Kokeen virallinen nimi: Evaluación de Bachillerato para el acceso a la Universidad (EBAU, eng. Baccalaureate Evaluation for University Access)

Kokeen kehittäjä: osavaltion viranomainen

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vas-

tauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: toinen koulu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus

Lisätietoja:

<https://universitats.gencat.cat/ca/proves-acces-PAU-PAP/preparat-PAU/materies-PAU/analisi-musical/>

2.2.5 Irlanti

Irlannissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Leaving Certificate, 11. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta). Toisen asteen koulutus on jäsennetty kolmeen ohjelmaan. Leaving Certificate -ohjelma sisältää 36 oppiainetta, joista opiskelijan on suoritettava näyttökoe vähintään viidessä oppiaineessa. Yksi oppiaineista on musiikki.

Kokeen virallinen nimi: Leaving Certificate

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty virasto

Lisätietoja: <https://www.curriculumonline.ie/senior-cycle/senior-cycle-subjects/music/>

https://www.curriculumonline.ie/getmedia/85bfed8e-207e-4fbc-b8ed-3120cd979a4b/SCSEC26_Music_syllabus_eng.pdf

https://www.curriculumonline.ie/getmedia/f47c4550-9c57-4b3b-8131-654a5e029d24/LC_music_teacher_guidelines_EN.pdf

2.2.6 Iso-Britannia /Englanti

Englannissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta:

- General Certificate of Secondary Education (GCSE, 11. opintovuonna pakollisen peruso-

petuksen alkamisesta)

- Advanced level qualifications (A level, 13. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta)

GCSE, perustietoja

Kokeen virallinen nimi: General Certificate of Secondary Education

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto, yksityinen yritys

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA), muut (Other)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä (julkisilla kouluilla)

Kokeen arvioija: keskitetty virasto, yksityinen yritys

Lisätietoa:

<https://qualifications.pearson.com/en/qualifications/edexcel-gcses/music-2016.coursematerials.html#%2FfilterQuery=category:Pearson-UK:Category%2FSpecification-and-sample-assessments>

A level, perustietoja:

Kokeen virallinen nimi: Advanced level qualifications

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto, yksityinen yritys

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA), muut (Other)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä (julkisilla kouluilla)

Kokeen arvioija: keskitetty virasto, yksityinen yritys

Lisätietoa:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7d9137e5274a676d532d36/Music_GCE_-_subject_content_-_final.pdf

2.2.7 Israel

Israelissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta 12. opintovuonna perusopetuksen alkamisesta.

Kokeen virallinen nimi: Maturity exam

Kokeen kehittäjä: Keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit: monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA), muut (Other)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Niissä kouluissa, joissa järjestetään musiikin opetusta (music department)

Kokeen arvioija: keskitetty virasto, oma koulu, muu taho

Lisätieto:

https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/music/high-school/pedagogy-of-music/bagrut-music-high-school/

https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/music/high-school/pedagogy-of-music/composition-in-music/

2.2.8 Italia

Italiassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Second-cycle State Leaving Examination, 13. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta.

Kokeen virallinen nimi: Esame conclusivo del secondo ciclo (eng. Second-cycle State Leaving Examination)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, oma koulu

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): Ei tiedossa

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: oma koulu, muu taho

Reliabiliteettimekanismit: muu

2.2.9 Kreikka

Kreikassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Panhellenic Exams, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Πανελλαδικές Εξετάσεις (eng. Panhellenic Exams)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön koe (tai kokeilu EX)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: alueelliset viranomaiset, keskitetty viranomainen

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus, moderaatio, muu

2.2.10 Latvia

Latviassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Centralized examinations, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Centralizētie eksāmeni (eng. Centralized examinations)

Kokeen kehittäjä: keskitetty virasto

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty virasto

2.2.11 Liettua

Liettuassa ei järjestetä kuvataiteen kansallista näyttöä osana toisen asteen kansallista koetta (eng. State Matura Examination, SME, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Taideaineiden näyttö järjestetään kuitenkin valinnaisena osana toisen asteen oppilaitoskohtaista koetta (eng. School Matura Examination ,SchME, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Mokyklinis brandos egzaminas (MBE, eng. School Matura Examination, SchME)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: paikallinen taho, oma opettaja, riippuu oppiaineesta

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus

2.2.12 Puola

Puolassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Matriculation examination, 11. ja 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Egzamin maturalny (eng. Matriculation examination)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto, alueelliset virastot

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto, alueelliset virastot

2.2.13 Ranska

Ranskassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (ra.Baccalauréat général et technologique, 11. ja 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Baccalauréat général et technologique (ei käännöstä englanniksi)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA), muut (Other)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä (julkisilla kouluilla)

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen, oma opettaja, eri koulu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus, moderaatio

2.2.14 Saksa

Saksassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (sa. Abi-tur, 12. tai 13. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Abitur (ei käännöstä englanniksi)

Kokeen kehittäjä: osavaltiotason viranomaiset

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA). Musiikissa: suullinen kuulustelu, käytännön koe (taiteellinen) ja kirjallinen koe.

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: oma koulu, oma opettaja, oman koulun opettaja, eri koulu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus, moderaatio

Lisätietoa:

<https://bildungsportal-niedersachsen.de/allgemeinbildung/zentrale-arbeiten/zentralabitur/zentralabitur>

https://km.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/m-km/intern/PDF/Dateien/Gymnasium/Dokumente_Abitur/Abitur_2024/Durchf%C3%BChrungsbestimmungen_Musik_ab_Abitur_2023.pdf

<https://www.isb.bayern.de/schularten/gymnasium/leistungserhebungen/abiturpruefung/musik/>

2.2.15 Slovakia

Slovakiassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Maturita, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Maturita (ei käännöstä englanniksi)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, keskitetty virasto

Kokeen arviointi: suhteuttava arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä avoimet kirjoitustehtävät (OE), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen, alueelliset viranomaiset

2.2.16 Slovenia

Sloveniassa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. General matura, 13. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Splošna matura (eng. General matura)

Kokeen kehittäjä: keskitetty virasto, muu

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty virasto, oma opettaja, oman koulun opettaja, eri koulu, muu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus

2.2.17 Tanska

Tanskassa taideaineiden kansalliset näytöt järjestetään toisen asteen kansallisessa kokeessa osalle opiskelijoista. Almen studentereksamen (stx) järjestetään, 11., 12., ja 13. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta.

Kokeen virallinen nimi: Almen studentereksamen (stx, The Higher General Examination Programme)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen, riippuu oppiaineesta

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä (julkisilla kouluilla)

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen, eri koulu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus

Lisätietoa: <https://www.ug.dk/6til10klasse/musik-paa-de-gymnasiale-uddannelser>

https://www.denmarkeducation.info/tests/k-12-tests/studentereksamen-or-stx-final-examination-taken-in-upper-secondary-high-school.html#google_vignette

2.2.18 Unkari

Unkarissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (eng. Matura exam, 12. opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: Érettségi vizsga (eng. Matura exam)

Kokeen kehittäjä: keskitetty viranomainen

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): monivalinta (MC), suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT), suullinen kuulustelu (QA)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Kyllä

Kokeen arvioija: keskitetty viranomainen, oma opettaja, eri koulu, muu

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus

Lisätietoa: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/erettsegi-valtozasok-enek-zene>

2.2.19 Uusi Seelanti

Uudessa Seelannissa taideaineiden näyttö järjestetään valinnaisena osana toisen asteen kansallista koetta (National Certificates of Educational Achievement, NCEA 1–3, 11., 12. ja 13. Opintovuonna pakollisen perusopetuksen alkamisesta).

Kokeen virallinen nimi: National Certificates of Educational Achievement (NCEA) 1–3

Kokeen kehittäjä: keskitetty virasto

Kokeen arviointi: kriteeriperustainen arviointi

Koeformaatit (kokeessa yleisesti): suljetut kysymykset lyhyillä vastauksilla (SA), avoimet kirjoitustehtävät (OE), portfolio (P), käytännön koe (tai kokeilu EX), käytännön tehtävä (PT)

Kokeen järjestämisvelvollisuus: Ei

Kokeen arvioija: keskitetty virasto, oma koulu, oma opettaja, oman koulun opettaja

Reliabiliteettimekanismit: kansallinen ohjaus, moderaatio

Lisätietoa: <https://ncea.education.govt.nz/arts/music?view=assessment>

https://www.nzqa.govt.nz/ncea/assessment/search.do?query=music&view=all&level=03&_gl=1*c37bnd*_ga*NzM5MDA3NTQ0LjE3MjMxNzE1MDY.*_ga_TFQQ681L2E*MTcyNDgzMzY5OS4yLjAuMTcyNDgzMzY5OS4wLjAuMA.

<https://www.nzqa.govt.nz/nqfdocs/quals/pdf/1039.pdf>

2.2.20 Viro

Virossa ei ole mahdollisuutta valtakunnalliseen musiikin loppukokeeseen. Pakolliset aineet toisen asteen loppukokeissa ovat Viron kieli, matematiikka ja vieras kieli. Koulukohtaisesti on kuitenkin mahdollista suorittaa valinnainen musiikin koe, jonka sisällön ja arvostelun hoitaa koulu itse. Kokeen sisältö voi vaihdella ja se voi sisältää kirjallisen työn, jota täytyy puolustaa sekä taiteellisen osuuden. Arviointi tapahtuu asteikolla 1-5. Musiikin koevaihtoehtoa käytetään kouluissa tällä hetkellä marginaalisen vähän. Ennen koetta täytyy suorittaa 3 kurssia musiikkia, 1 kurssi on 35h/vuosi. Kursseissa on numeroarvostelu, mutta ei tenttejä.

Virossa on myös yksi musiikkikeskuskoulu, Musiikki- ja balettiakatemia MUBA, jossa on mukautettu opetussuunnitelma ja jossa musiikki on sisällytetty osaksi kansallisia loppukokeita.

Lisätietoa: <https://oppekava.ee/pohiharidus/kunstiained/muusika/>

3 Tarkastelun fokuksessa olleet maat

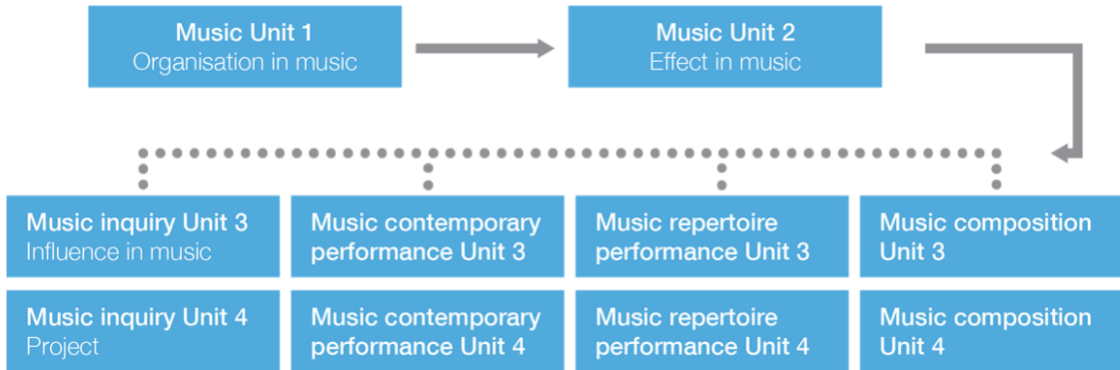
Tarkastelun fokukseen valikoitui maita eri syistä. Valinnassa otettiin huomioon mm. yhtäläisyydet suomalaiseen musiikkikasvatukseen ja ylioppilastutkintojärjestelmään, samankaltaisuudet suomalaisen opetussuunnitelman ja pedagogisten arvojen kanssa, kokeiden digitaalisuusaste, toimivat käytännöt ja maan koko. Seuraavissa alaluvuissa maita käsitellään aakkosjärjestyksessä.

3.1 Australia, Victoria

Australiassa on käytössä kansallinen opetussuunnitelma F-10 tasoon asti (5-16 -vuotiaille), vaikka siinäkin on osavaltiokohtaista variaatiota Victoriassa ja New South Walesissa. Toisen asteen viimeiset kaksi opintovuotta eivät kuulu kansallisen opetussuunnitelman alle, joten siinä on huomattavasti enemmän osavaltiokohtaista vaihtelua. Osavaltiot järjestävät omat kokeensa ja päättävät niiden sisällöstä itsenäisesti. Koko mantereen käytäntöjen tutkiminen olisi mielenkiintoinen projekti, mutta vaatinut huomattavasti enemmän aikaa ja resursseja. Kartoitukseen valikoitui Victorian osavaltio (asukasluku 6,3M).

Toisen asteen musiikin opetuksen rakentuu Victoriassa jaettu pienistä, tarkasti määritellyistä osakokonaisuuksista. Opetus on jaettu moduuleihin tai yksiköihin (unit), joita on yhteensä 4 ja jotka on puolestaan jaettu eri aihealueisiin ja alakategorioihin (Kuvio 2). Kaikille yhteiset moduulit 1-2 käsittelevät musiikillisia ilmiöitä (Organization in music) ja musiikin vaikuttavuutta (Effect in music). Tätä opiskellaan musiikin esittämisen, luomisen ja kuuntelemisen/analyysin avulla. Moduuleissa 3-4 opiskelija voi keskittyä musiikin luomiseen, esittämiseen tai tutkimiseen. Moduulit 1-4 on suunniteltu toisen asteen viimeisen kahden vuoden opiskeluihin ja ne on kehitetty vastaamaan kansallista ja kansainvälisiä opetussuunnitelmia. Yksi moduuli sisältää vähintään 50 tuntia opetusta yhden lukukauden ajan. Opetus voi sisältää opetusta luokassa, soitonopetusta, mestarikursseja (lähi- tai verkko-opetusta) ja yhtyesoiton harjoittelua. Moduulit arvioidaan asteikolla A - E, tai hyväksytyt. Jokainen moduuli sisältää seuraavat osaamisalueet, joille on asetettu moduulikohtaiset tavoitteet ja

arviointikriteerit: Musiikin esittäminen (performance), musiikin luominen (creating), musiikin hahmottaminen (responding and analysis).¹

Kuvio 2. Musiikin moduulit (unit) 1-4 toisen asteen koulutuksessa.

Moduuleiden 3-4 pisteytettyjä kokeita järjestää ja valvoo VCAA (Victorian Curriculum and Assessment Authority). Opiskelijoiden lopullinen arvosana koostuu koulukohtaisesti arvioitavista tehtävistä (School-assessed Coursework) ja ulkoisesti arvioiduista tehtävistä (externally-assessed task). Suoritusten sisällöt, arviointi ja pisteiden painotukset on määritelty VCEssä. VCAA raportoi jokaisen opiskelijan suorittaman arvioidun tehtävän asteikolla A - E, tai hyväksytty. Saadaksesen opiskelupisteitä (study score) opiskelijan täytyy saavuttaa vähintään kaksi arvosanalla arvioitua tehtävää + hyväksytty merkintä sekä moduuleista 3 että 4. Opiskelupisteitä voi saada 0-50 ja pisteet suhteutetaan muiden opintojakson suorittaneiden kanssa.

Opintovuoden loppukokeet (end-of-year examination) järjestää paneeli, jonka nimittää VCAA (Victorian Curriculum and Assessment Authority). Moduuleiden kaikille osa-alueille järjestetään koe, jolle on määritelty kokeen järjestämisen yksityiskohdat, sisältö, arviointikriteerit ja osakokeen pisteytyksen painoarvo kokonaisuudessa.

¹ Through performance, students sing and play music, demonstrating their knowledge and practical music skills through refining solo and/or ensemble performances. Students realise music ideas through the demonstration and interpretation of music elements and concepts to convey meaning and/or emotion to an audience.

Through creating, students explore the manipulation of sound, producing new music works and arrangements. Using the music elements and concepts, students apply their knowledge and understanding of compositional devices to their own creations and the works of others.

Through responding and analysing, students investigate and explain the use of music elements, concepts and compositional devices, and respond to music from a variety of contexts, styles and genres. They develop knowledge and skills in identifying and understanding how music is organised, how effect is created and how influences and cultural contexts are manifested in works.

Esimerkkinä Moduuleissa 3-4 järjestettävä Musiikin tutkimuksen kokeen (music inquiry) yleisohjeet: Koe kestää 60 min ja se järjestetään kouluvuoden lopussa VCAA:n päättämänä päivänä. VCAA nimittää kokeiden tarkastajat, määrittää koesäännöt ja julkaisee yksityiskohtaiset ohjeet vuosittain (<https://www.vcaa.vic.edu.au/administration/vce-handbook/Pages/index.aspx?Redirect=1>. Viitattu 31.08.2024).

Lisätietoa:

<https://www.vcaa.vic.edu.au/curriculum/vce/vce-study-designs/music/Pages/Index.aspx>

<https://www.vcaa.vic.edu.au/administration/vce-handbook/Pages/index.aspx?Redirect=1>

3.2 Irlanti

Irlannissa musiikista on mahdollista suorittaa Leaving Certificate Music osana Leaving Certificate Programmea (LCP). Leaving Certificate kokeen järjestäjänä toimii State Examinations Commission. Suositusten mukaan toisella asteella musiikkia opiskellaan kahden vuoden aikana vähintään 180 tuntia. Määrään ei sisälly itsenäinen harjoittelu-aika, orkesterit, yhtyeet jne.

The Leaving Certificate Music kokonaisuus on mahdollista suorittaa yleisenä (ordinary) tai laajana (higher). Koe jakaantuu kolmeen osaan: esiintyminen (performing), säveltäminen (composing) ja kuunteleminen (listening). Sekä yleisen että laajan oppimäärän suorittavat valitsevat yhden osa-alueen, jonka lopullinen painoarvo arvosanassa on 50% (Kuvio 3).

- (i) At Ordinary level, students will choose one of the three activities to represent 50 per cent of their work:

Performing 50%	Composing 25%	Listening 25%
----------------	---------------	---------------

or

Performing 25%	Composing 50%	Listening 25%
----------------	---------------	---------------

or

Performing 25%	Composing 25%	Listening 50%
----------------	---------------	---------------

- (ii) At Higher level, students will undertake additional studies (a Higher level elective) in one of the three activities:

Performing	Composing	Listening	One Higher level elective
25%	25%	25%	25%

Kuvio 3. The Leaving Certificate Music, rakenne.

Musiikin loppukokeesta voi saada maksimissaan 100 pistettä². Kaikki musiikin loppukokeen suorittavat opiskelijat osallistuvat kolmeen (3) kokeeseen: käytännön esiintymisen koe (pääsiäisen aikaan sinä vuonna jolloin kokeet suoritetaan), kirjalliseen/kuuntelukokeeseen sekä kirjalliseen säveltämisen kokeeseen (jälkimmäisistä molemmat sijoittuvat kesäkuulle). Kaikille opiskelijoille on järjestettävä mahdollisuus käyttää esiintymisen kokeessa tarvittaessa musiikkiteknologiaa: tietokone+monitori, joilla pystyy käyttämään musiikkiohjelmistoja, ulkoinen tai sisäinen sound module, kaksi kaiutinta ja vahvistin, midikoskettimisto (tai perinteinen soitin/soittimet ja midi interface) sekä tulostin.

Kokeet arvioidaan asteikolla A-E (A very good B good C fairly good D fair E weak).

Kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt sisällöt kuuluvat koalueeseen.

Eryistarpeisille opiskelijoille, tai opiskelijoille, joilla on joku sairaus tai vamma on Leaving Certificate kokeissa mahdollisuus erityisjärjestelyihin. Esiintymisen kokeen voi tarvittaessa suorittaa videolla tai äänitteellä. Lupa tähän on haettava ennen koetta. Myös näkö- ja kuulorajotteisille järjestetään heitä tukevat olosuhteet kokeen suorittamiseen. Eryistarpeisille opiskelijoille on lisäksi olemassa erillisiä

² <https://www.cao.ie/index.php?page=scoring&s=lcepointsgrid>

koulutuspolkuja, kuten Leaving Certificate Applied (LCA) ja Leaving Certificate Vocational Programme (LCVP)³.

SEC valvoo kokeiden laatustandardeja tarkkaan. Kokeiden järjestämisessä on mukana yli 23000 henkilöä vuosittain varmistamassa kokeiden suunnittelua, järjestämistä, turvallisuutta, luotettavuutta ja arviointia.

Lisätietoa:

<https://www.curriculumonline.ie/senior-cycle/senior-cycle-subjects/music/>

https://www.curriculumonline.ie/getmedia/85bfed8e-207e-4fbc-b8ed-3120cd979a4b/SCSEC26_Music_syllabus_eng.pdf

https://www.curriculumonline.ie/getmedia/f47c4550-9c57-4b3b-8131-654a5e029d24/LC_music_teacher_guidelines_EN.pdf

https://peig.ie/wp-content/uploads/2021/06/2122908_Final-Information-Booklet_HEAD_SEC_CID_2122908.pdf

3.3 Israel

Israel valikoitui tarkasteluun mukaan osittain siksi, että Israelissa opetetaan musiikkia lukiossa poikkeuksellisen paljon niissä kouluissa, missä musiikinopetusta järjestetään. Musiikin opetusta on vähintään 7 tuntia viikossa kolmen vuoden ajan. Israelissa opiskelijoilla on 2 erilaista loppukoetta lukion lopussa: 1. Kansallinen musiikin loppukoe ja 2. Resitaali/Säveltäminen/sovitus -koe. Lisäksi muutamassa lukiossa on erityinen musiikkiohjelma, joka ei mene kansallisen systeemin kautta. Kaikissa kouluissa ei ole musiikin osastoa eikä näin ollen mahdollisuutta suorittaa musiikin loppukoetta.

Musiikki on valinnainen aine. Opiskelijat rakentavat opintopolkunsa ja voivat suorittaa 0-4 erilaista musiikin loppukoetta reitistä riippuen. Lukion musiikin valtakunnallinen opetussuunnitelma koostuu kahdesta osasta: Valtakunnallinen ja koulukohtainen.

Valtakunnallinen tentti sisältää seuraavat osa-alueet: musiikin teoria, musiikin harmonia, analyysi ja historia sekä rytmikka. Koe on kaikille opiskelijoille identtinen. Kokeessa valittavat tyylit ovat klassinen musiikki - poprock musiikki - jazz - arabialainen musiikki. Kokeen sisällä oppilas valitsee vaihtoehtoja

³ <https://curriculumonline.ie/senior-cycle/>

sen mukaan, mitä painotuksia hänen koulun opetuksessa on ollut. Kaikkia tehtäviä ei siis ole tarkoitus tehdä. Kysymyksissä on valittavana perustaso (core) ja edistynyt taso (accelerated). Lisäksi jokaisen pääkysymyksen sisällä on useita alakysymyksiä, joista saa vaikeuden mukaan eri määrän pisteitä. Esim. kahdeksasta alakysymyksestä opiskelija valitsee kokeessa vastattavaksi 3-4. Valtakunnallinen koe on digitaalinen, yhtäaikainen, laaja koe, jonka kesto on 3 tuntia ja josta tehdään valikoiden tehtäviä sen mukaan mitä painotuksia omassa koulussa on ollut. Kokeessa on monivalinta ja avokysymyksiä. Opiskelijat suorittavat osan teorialuokista MuseScore -nuotinnusohjelman avulla.

Esimerkkejä tehtävistä ja tehtävätyypeistä valtakunnallisesta kokeesta:

- Sopraanon sävel on E, joka on soinnun kvintti. Rakenna SATB hajoitus V7 -soinnusta. Mihin sävellajiin tämä sointu kuuluu?
- Löydä musiikillisia ilmiöitä/elementtejä kuulemastasi näytteestä (esim tyyli, tahtilaji, basso continuo).
- Kuuntele näyte. Minkä rytmin kuudit?

האזינו לנושא הפוגה למקלדת בלה מינור, BWV 904, מאת י"ס באך.

מהו המקצב של נושא זה?
סמנו את התשובה הנכונה.
(4 נקודות)

Koulukohtaisessa kokeessa on jonkin verran autonomiaa. Kokeen osa-alueet ovat esiintyminen, korvakuulotaidot, säveltapailu ja koulun valitsema aine (esim. sävellys, tuotanto, sovitus jne). Jokainen koulu valitsee laajuuden ja arviointitavat itse. Ennen kokeen suorittamista musiikkia täytyy opiskella lukiossa 3 vuotta.

Säveltäminen/sovitus -resitaali on konserttimuotoinen koe, jossa jokaisella soittimella ja tyyllillä on omat vaatimukset. Sen suorittavat opiskelijat ovat erikoistuneet instrumenttiinsa ja se vertautuu lähinnä musiikkiopistossa tehtäviin tasokonsertteihin. Kokeeseen kuuluu esseen/tutkimustehtävän

kirjoittaminen yhteen konsertissa esitettyyn kappaleeseen liittyen. Pakollinen opiskelu/suoritusaika vaihtelee 3–7 vuoden välillä ohjelmiston vaikeustasosta riippuen. Resitaalit arvostelee ammattilaismuusikoista koostettu raati ja resitaalista saadut pisteet voi liittää osaksi lukion loppukoe kokonaisuutta.

Koekokonaisuus on laaja ja vaativa. Tämä selittyy osittain sillä, että Israelissa lukiossa opiskellaan keskimäärin 40 tuntia viikossa, joista musiikkia koulussa on vuosittain vähintään 7 tuntia viikossa: 2 tuntia musiikkitiedettä, 2 tuntia historiaa ja analyysiä, 1 tunti koulun valitsemaa sisältöä (esim. sovitusta, sävellystä) ja vähintään 2 tuntia yhtyesoittoa. Monet opiskelijat opiskelevat yhtyesoittoa jopa 6-8 tuntia viikossa.

Kokeet arvostellaan asteikolla 0-100, alle 50 pistettä on hylätty suoritus. Kokeet arvostellaan keskitetysti, paitsi resitaalikoe, jonka arvioi ammattimuusikoista koostuva lautakunta etukäteen asetettujen kriteerien mukaisesti.

Opiskelijoille, joilla on esimerkiksi sairaus tai vamma järjestetään tapauskohtaisia erityisjärjestelyjä ja soveltamisia tarpeen mukaan. Opiskelijoilla, joilla on erityistarpeita on mahdollisuus kevennettyyn kokeeseen tai heille voidaan järjestää koe, joka ottaa huomioon heidän erityistarpeensa (esim. näkövammaiset).

Musiikin loppukoe uudistetaan Israelissa 2007. Uudistetussa kokeessa painotetaan nykyistä enemmän kuulonvaraista hahmottamista.

Lisätietoja:

https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/music/high-school/pedagogy-of-music/bagrut-music-high-school/

https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/music/high-school/pedagogy-of-music/composition-in-music/

3.4 Tanska

Tanskassa musiikin loppukoe kuuluu STX kokeeseen (The Higher General Examination Programme) ja siinä taideaineiden kokonaisuuden yhdessä kuvataiteen, draaman ja mediaopintojen kanssa. Yksi

taideaine on kokeessa pakollinen. Toisen asteen opinnoissa (Gymnasium) opiskellaan musiikkia 72-325h. Musiikin kokeen voi suorittaa kolmella eri tasolla: A, B ja C.

Musiikkiopintojen laajuus A-tasolla on 325 tuntia jaettuna kolmelle vuodelle.

Loppukoe koostuu kirjallisesta kokeesta ja suullisesta kokeesta. Kirjallinen koe on kaksiosainen, se kestää yhteensä 5 tuntia ja se perustuu STXn asettamiin tehtäviin.

Suullinen koe on kaksiosainen. Se pitää sisällään musiikin tuntemuksen kokeen (musikkundskab) ja käytännön näyttökokeen (musikudøvelse). Käytännön näyttökokeessa opiskelija esiintyy sekä soolo- että yhtyekontekstissa ja osoittaa laulu- ja instrumenttitaitoja kahdessa valitsemassaan kappaleessa. Näyttökokeen kesto on noin 10 minuuttia. Näyttökokeessa opiskelija esittää yhden tai useamman kappaleen, joiden kokonaiskesto on enintään 10 minuuttia. Soittoaika on yhteensä enintään 30 minuuttia ja valmistusaika 60 minuuttia.

Musiikkiopintojen laajuus B-tasolla on 200 tuntia. Loppukoe koostuu suullisesta musiikin tuntemuksen kokeesta ja käytännön näyttökokeesta. Suullisen kokeen pituus on n. 24 minuuttia ja siihen saa valmistautumisaikaa 48 minuuttia. Käytännön näyttökokeessa on kaksi tehtävää, joista toinen voi olla soolo. Näyttökokeen aika on 8 minuuttia/opiskelija.

Musiikkiopintojen laajuus C-tasolla on 75 tuntia. Loppukoe koostuu suullisesta musiikin tuntemuksen kokeesta ja käytännön näyttökokeesta. Suullisen kokeen pituus on 20 minuuttia ja valmistautumisaika 40 minuuttia. Käytännön näyttökokeessa opiskelija esittää vähintään yhden valitsemansa kappaleen yhtyeen jäsenenä. Näyttökokeen kesto on noin 5 minuuttia.

Arvosana-asteikko on seitsenportainen ja yhteneväinen European Transfer Control System grading scale (ETCS) kanssa. Kirjalliset kokeet arvioi kaksi ulkoista tarkastajaa. Suulliset kokeet arvioi opettaja ja yksi ulkopuolinen tarkastaja, jolla on arvosanan määräytymisessä lopullinen päätösvalta. Lapsi- ja kasvatministeriö (The Ministry of Children and Education) nimittää ulkopuoliset tarkastajat koulujen suositusten perusteella.

Lisätietoa:

<https://www.ug.dk/6til10klasse/musik-paa-de-gymnasiale-uddannelser>

<https://www.ug.dk/uddannelser/gymnasialeuddannelser/studentereksamen-stx/musik-stx>

3.5 Unkari

Unkarissa lukio päätetään kypsyyskokeeseen (érettségi vizsga) ja siitä saatava tutkinto lukion päättötutkinto. Opiskeltavan oppiaineen virallinen nimi on laulu ja musiikki (Ének-Zene). Musiikin pakolliset opinnot kestävät 2 vuotta ja musiikkia opiskellaan kerran viikossa. Kypsyyskokeeseen osallistutaan lukion 4. vuoden päätteeksi ja musiikin osalta pitää sitä ennen olla kaksi lukuvuotta suoritettu hyväksytysti.

Niin kuin monissa maissa, myös Unkarissa on mahdollista suorittaa koe yleisellä tai laajalla tasolla. Kumpikin koe jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen osaan. Yleisessä kokeessa kirjallisen kokeen kesto on 120 minuuttia ja suullisen 15 minuuttia. Laajassa kokeessa kirjallinen koe on kestoaltaan 180 minuuttia ja suullinen 20 minuuttia. Opintojen ja kokeen sisällöissä painotetaan laulamista ja perinteisiä musiikinhamottamisen/musiikkitiedon tehtävätyyppejä. Musiikkityyleistä esimerkkitehtävissä olivat läsnä länsimainen taidemusiikki ja unkarilainen kansanmusiikkiperinne.

Yleisessä kokeessa kirjallinen koe koostuu: 1. Musiikin kuuntelu/tunnistustehtävästä; 2.

Musiikin historian esseestä, yleisen musiikkitiedon kysymyksistä, melodian nuotinnustehtävästä ja musiikin luovasta tekemisestä.

Yleisen kokeen suulliseen osuuteen kuuluu: 1) kansanlaulun laulaminen ja analyysi; 2) yksinlaulun esittäminen ja analyysi; 3) Prima Vista, eli nuotinlukutehtävä.

Laajassa kokeessa kirjalliseen kokeeseen kuuluu: 1: Musiikin tunnistaminen ja melodiadiktaatti; 2) Musiikin teoria, musiikin historian essee ja luova tekeminen

Laajan vaihtoehdon valinneiden suulliseen kokeeseen kuuluu: 1) Laulu, sen analyysi ja musiikin teoria
b) Prima Vista, eli nuotinlukutehtävä.

Kokeet suoritetaan samaan aikaan ja kouluittain yhteisesti samassa tilassa. Suulliset kokeet suoritetaan yksitellen. Opiskelijalla on etukäteen opiskeltavissa tietty määrä kortteja tehtävineen. Koetilanteessa kortti vedetään pakasta. Kirjalliset kokeen suoritetaan perinteisesti paperikokeenai. Kokeiden asteikko on 1-5, jossa 1 on hylätty.

Suullisten kokeiden lautakunnassa on yksi ulkopuolinen jäsen mukana arvioinnissa. Kirjallisten arviointien käytännöistä ei tämän kartoituksen puitteissa onnistuttu saamaan tarkempaa tietoa. Siitä, onko kokeessa mahdollisuus tai oikeus erityisjärjestelyihin opiskelijoille, joilla on esimerkiksi sairaus tai vamma ei saatu kartoituksessa tietoa.

Lisätietoa:

<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/erettsegi-valtozasok-enek-zene>

[Teaching and learning in general secondary education \(europa.eu\)](https://www.europecouncil.europa.eu/en/teaching-learning-general-secondary-education)

3.6 Uusi-Seelanti

Uudessa-Seelannissa opiskelijoilla on toisen asteen opiskelun kolmannen vuoden jälkeen kokeet (NCEA), joissa on mahdollista valita useita aineita ja aineiden sisällä lukuisia eri suoritusvaihtoehtoja. Nämä vaihtoehdot pitävät sisällään musiikin osalta kokeita, portfolioita, raportteja ja yksilöityjä teoksia/suorituksia ja niiden käsittelyä. Kirjallisten kokeiden ja taiteellisten kokeiden/esiintymisten painotus on näissä yleensä noin 50/50, mutta opiskelijat valitsevat, mitä kokeita suorittavat. Jatko-opiskelua varten opiskelijat keräävät pisteitä ja suorituksia eri aineista, eli myös musiikin suorituksen avulla voi edistää yliopistoon pääsyä. Noin 30% opiskelijoista jatkaa opintojaan yliopistossa. Exit exam -tyyppisiä kokeita ei ole järjestetty vuoden 1998 jälkeen.

Kokeet jakaantuvat tasoihin (level) 1-3. 1 taso suoritetaan 15-vuotiaana ja 3 taso on toisen asteen viimeinen. Kokeessa voi suorittaa 11 eri osa-aluetta, joista opiskelija valitsee 3-4. Jokaiselle osasuoritukselle on määritelty siitä saatavat pistemäärät (credits). Opiskelija kerää musiikin kokeista yhteensä 14 pistettä. NCEAn kokonaispistemäärä on 80. Musiikin kokeen mahdolliset osa-alueet ovat:

- Kaksi konserttia (eri ohjelmistolla), jossa toimii solistina/solistisia osuuksia (Perform two programmes of music as a featured soloist), 8 pistettä
- Konsertti kakkosinstrumentilla, jossa toimii solistina/solistisia osuuksia (perform a programme of music as a featured soloist on a second instrument), 4 pistettä
- Esiintyminen, jossa 2 merkittävää/laajaa kappaletta yhtyeen jäsenenä (demonstrate ensemble skills by performing two substantial pieces of music as a member of a group), 4 pistettä
- Kolme originaalisävellystä, joista käy ilmi musiikillinen intentio (communicate musical intention by composing three original pieces of music), 8 pistettä
- Kuuntelutaitojen integroiminen kirjalliseen ilmaisuun (Integrate aural skills into written representation), 4 pistettä

- Harmonisten ja tonaalisten konventioiden ymmärtäminen (Demonstrate understanding of harmonic and tonal conventions in a range of music scores), 4 pistettä
- Merkittävän musiikkiteoksen musiikillinen analyysi (Analyse a substantial music work), 4 pistettä
- Merkittävän musiikkiteoksen kontekstuaalinen ja merkityksellinen analyysi (Examine the influence of context on a substantial music work), 4 pistettä
- Kaksi sovitusta yhtyeelle (Create two arrangements for an ensemble), 4 pistettä
- Tutkielma musiikillisesta aiheesta (Research a music topic), 6 pistettä
- Kolme originaalisävellystä, jotka ilmentävät luovaa ajattelua (Compose three original songs that express imaginative thinking), 8 pistettä

Musiikin kokeet kehitetään yhdessä musiikin oppilaitosten kanssa. Koemuotoisissa suorituksissa yksi osakoe kestää tunnin ja sitä on 3 tuntia aikaa tehdä. Saman 3 tunnin aikana voi tehdä enemmän kuin yhden osakokeen niin halutessaan.

NCEA kokeiden arviointi tapahtuu asteikolla Achievement - Achievement with Merit - Achievement with Excellence. Jokaiselle tasolle on jokaisessa osakokeessa määritelty kriteerit.

Osakokeiden sisältö, tavoitteet ja toteutustavat on pyritty suunnittelemaan sillä tavalla, ettei kokeet sulje ketään pois ja erityisjärjestelyitä opiskelijoille, joilla on sairaus tai vamma ei tarvita.

Lisätietoa:

<https://ncea.education.govt.nz/arts/music?view=assessment>

<https://www2.nzqa.govt.nz/ncea/understanding-secondary-quals/university-entrance/>

https://www.nzqa.govt.nz/ncea/assessment/search.do?query=music&view=all&level=03&_gl=1*c37bn d*_ga*NzM5MDA3NTQ0LjE3MjMxNzE1MDY.*_ga_TFQQ681L2E*MTcyNDgzMzY5OS4yLjAuMTcyNDgzMzY5OS4wLjAuMA.

<https://www.nzqa.govt.nz/nqfdocs/quals/pdf/1039.pdf>

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

4.1 Yleisiä huomioita

Eri maiden musiikin kokeista löytyi monia aspekteja, joita voisi hyödyntää Suomen musiikin ylioppilaskokeiden kehittämisessä. Suomen nykyistä lukion musiikkidiplomia ja lukion musiikinopetusta lähimpänä olivat Euroopassa Irlanti ja Tanska ja Euroopan ulkopuolella vastaavasti Australia ja Uusi-Seelanti. Monissa Euroopan maissa, esim. Unkari ja Saksa musiikin opetus nojasi vahvasti länsimaiseen taidemusiikkiin ja musiikin teoria-aineiden opetukseen.

Tarkastelluista maista Suomen kannalta mielenkiintoisin oli Irlanti. Siellä musiikin loppukokeiden rakenne on selkeä, opiskelijalla oli mahdollisuus erikoistua johonkin kokeen osa-alueeseen, erityistarpeiset opiskelijat huomioitiin hyvin, arviointikriteerit on määritelty tarkasti ja kokeiden järjestäminen on keskitettyä ja valvottua.

Australiassa ja Uudessa-Seelannissa opetussuunnitelman tavoitteet ja arvot olivat samansuuntaisia Suomen kanssa. Musiikin loppukokeet oli rakennettu tukemaan oppilaan henkilökohtaista kehittymistä muusikkona ja pitämään sisällä monipuolisesti eri musiikin tekemisen muotoja eri musiikin tyyllilajeissa. Opinnoissa jokaiselle osa-alueelle, jaksolle ja moduulille oli määritelty osaamistavoitteet ja työtavat joilla tavoitteisiin pyritään. Kokeiden järjestämisessä ja arvioinnissa oli keskitetty toimijana varmistamassa kokeiden luotettavuutta ja yhdenmukaisuutta. Mielenkiintoista oli, että kenties opetussuunnitelman monipuolisuudesta, tietyllä tapaa avoimuudesta ja monimuotoisuudesta johtuen molempien maiden kokeet olivat kokonaisuutena (rakenne ja arvostelu ja sisältö) huomattavan kompleksisia. Yhtä yksityiskohtaisen, tarkasti määritellyn polun ja siihen arvioinnin rakentaminen vaatisi Suomessa opetuksen ja nykyisen musiikkidiplomin perusteellista uudistamista.

4.2 Kokeen rakenne

Kaikki tarkastellut musiikin kokeet pitivät sisällä useamman osakokeen. Kaikissa musiikin loppukokeissa oli vähintään näyttökoe/suullinen koe ja kirjallinen koe. Lisäksi oli maasta riippuen kuuntelukokeita, projekteja, portfolioita, esseitä, tutkielmia, laulukokeita jne. Osakokeiden määrä

vaihteli 2-11 välillä, joista osa keskittyi esiintymiseen/projekteihin/säveltämiseen ja osa oli kirjallisia, musiikin hahmottamiseen, musiikkitieteeseen, tai musiikin historiaan liittyviä kokeita. Näiden keskinäiset painotukset vaihtelivat.

Taiteelliset osuudet ja näytöt arvioitiin suurimmassa osassa maita koulukohtaisesti. Lautakuntaan oli mahdollista kutsua koulun ulkopuolisia jäseniä. Arviointi tapahtui joko asteikolla hyväksyty-hylätty, tai samalla pisteytysasteikolla kuin muutkin lukion loppukokeet.

Suomen musiikin ylioppilastutkinnon osaksi tuomisen kannalta huomattavaa oli se, että kaikissa tarkastelluissa maissa musiikin loppukoe piti sisällään myös kirjallisen kokeen, joka järjestettiin ja arvioitiin lähes poikkeuksetta keskitetyn viranomaisen toimesta ja jossa oli 3-7 -portainen arviointiasteikko. Kirjallinen koe oli kaikille opiskelijoille yhteinen, samaan aikaan suoritettava koe, joka saattoi olla digitaalinen. Kokeessa pystyi valitsemaan joko koealueet johon osallistuu tai kysymykset johon vastaa. Suoritukseen oli määrätty ohjeaika ja maksimiaika.

4.3 Kokeen sisältö

Unkarin ja Israelin kokeissa käytännön näyttöosuus keskittyi enemmän olemassa olevan (taide)musiikin esittämiseen ja toisintamiseen, Irlanti, Australia ja Uusi-Seelanti painottivat opiskelijan omaa muusikkoutta ja sen kehittymistä, Tanska käytännön soittotaitoa.

Kirjallisissa kokeissa oli vaihtoehtona monenlaista sisältöä. Tehtävät vaihtelivat musiikin hahmotustehtävistä (rakenna asteikko, tunnista sointu, soinnuta sointuastein), kuuntelutehtäviin jossa analysoitiin eri musiikkityylien merkkiteoksia ja esseetehtäviin jossa reflektointiin teoksen kontekstuaalista merkitystä.

Kokeen sisällössä merkittävää oli, että jokaisella maalla oli joko mahdollista valita tai pakollisena oman maan musiikkikulttuuriin keskittyvä osuus.

4.4 Yleinen ja laaja koe

Lähes kaikissa maissa tarjolla oli eri vaihtoehtoja kokeen osallistumisen laajuudelle. Valittavana oli joko yleinen ja laaja (Ordinary-Higher, Core-Advanced, ABC levels) tai koepaletti, josta opiskelija rakensi itselleen haluamansa laajuisen kokonaisuuden (Uusi-Seelanti, Australia). Vastaavaa

ratkaisua voisi hyvin ajatella myös Suomeen, jossa monissa aineissa on jo nykyisellään käytössä yleinen ja laaja oppimäärä.

4.5 Johtopäätökset

Maailmalla on hyviä esimerkkejä musiikin tuomisesta osaksi toisen asteen loppukokeita ja Suomen nykyinen musiikkidiplomi luo erinomaisen pohjan uuden ylioppilasaineen kehittämiseksi. Mikäli halutaan ottaa mallia muualla toteutettavista musiikin loppukokeista, niin nykyinen musiikkidiplomi muodostaisi ylioppilastutkinnossa yhden osan musiikin ylioppilaskokeesta. Lisäksi järjestettäisiin valtakunnallinen koe, joka voi valinnan mukaan sisältää eri tyyppisiä tehtäviä ja kysymyksiä, jotka pohjautuvat lukion musiikin opetussuunnitelmaan. Musiikin ylioppilaskokeessa voisi valita yleisen tai laajan suoritusvaihtoehdon.

Kansainvälisesti musiikin loppukokeissa oli havaittavissa kahta pääsuuntausta, joita voisi kuvailla sanoilla säilyttävä ja luova. Unkari, Saksa, Israel kuuluivat säilyttävään traditioon. Kokeissa testataan tällöin musiikin historian ja teorian tuntemusta ja -taitoja. Koe on melko selkeä rakentaa vastaamaan suoraan opetussisältöjä. Luovassa suuntauksessa opetus painottuu opiskelijan luovuuden ja musiikillisen ilmaisun tukemiseen. Lasken tähän myös Suomen. Muita luovuutta painottavia maita olivat esimerkiksi Australia, Uusi-Seelanti ja Irlanti. Näissä maissa kokeissa oli paljon valinnan vaihtoehtoja ja polkuja, joita opiskelija pystyi itse valitsemaan. Mitä vahvemmin luovuutta ja opiskelijan toimijuutta ja muusikkoutta painottava opetussuunnitelma, sitä monimutkaisempi oli koerakenne.

Näkisin, että Suomen nykyiseen lukion opetussuunnitelmaan ja yleisemmin pedagogisiin arvoihin säilyttävä traditio ja siihen nojautuvat kokeet sopivat huonosti. Niistä voi silti saada arvokasta tietoa esimerkiksi kokeiden järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä ja digitaalisen teknologian hyödyntämisessä. Luovuutta painottavat opetussuunnitelmat ja niihin liittyvät kokeet ovat Suomelle mielenkiintoisempia. Kartoituksessa ei löytynyt yhtään maata, jonka musiikin loppukoetta näkisin sovellettavan suoraan Suomen ylioppilaskokeisiin. Kuitenkin vertaamalla näitä kokeita nykyiseen musiikkidiplomiin on löydettävissä suuntia, johon musiikin ylioppilaskoetta kehittäessä voisi lähteä ja hyviä esimerkkejä maailmalla hyvin toimivista käytännöistä.